

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.**

Rekopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.— Din, za naročnike v inozemstvu 40.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 75 para za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 75 para za nadaljnja uvrščenja primeren popust. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6/I.**

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Poglavje o prosvetnem delu.

V Ženevi zborujejo predikanti morale. Mnogo lepega si bodo povedali ti reformatorji, mnogo koristnega bodo napisali. Toda vse tisto bo praznovalo svoje poveljane šele v bodočih naših generacijah, kajti oni usmerjajo postopke naši pravstveni vzgoji, ki naj začne rahljati šele v srcih naimlajših.

Kako pa je v narodih danes? Kako je pri nas? Povoina parasitska degeneracija grize vedno huje narodovo telo. To gnusno zajedalko odstraniti, je nemogoče. Vse izobraževalno delo, ki se je v Slovincih po vojni skoro podvojilo, nima visokih priznanj ne radi tistega, čemur je pravzaprav namen, t. j. med narodom ni nprstvenih sil, oziroma, kjer so se ne stopnjujele, temveč padale.

Prosvetno delo slovenskega učiteljstva zunaj šole bilancira vsekakor intelektualne uspehe. Ta blažilni akord seveda ne sme biti učiteljstvu nikak slavospev, ker je intonacija tega akorda učiteljeva krvava dolžnost. In učiteljstvo se res peha med narodom, daje mu, kolikor mu more dati; nečesa pa, žalibog, ne more dati, ker je v današnjih razmerah nemogoče: nprstvene vzgoje. Zakaj ne? Ni enotnosti, ni vzajemnosti, ni vodstva, ki bi združevalo narodove nprstvene sile ter jih ekonomično napeljavalo na posamezna gibalna narodovega telesa. Ne mislimo posebej enotnosti med učiteljstvom, temveč v narodu sploh.

Nastaja vprašanje: Ali je sploh mogoča enotna kulturna organizacija med učiteljstvom samim; ali je mogoča v narodu sploh? Ali je mogoča tista prepotrebna organizacija, ki bi preko vseh oficijelnih vplivov — preko konfesij, preko strank, preko svetovnih nazirani — uravnavala narodovemu životu hrbtenico z nprstnostjo, z duševnostjo, ki goji nprstveno vzajemnost za svoj cilj? Če je to mogoče, kje iskati potem vodstva.

Ta organizacija bi bila nprstvena združitev celega naroda, torej bi bil član te skupnosti vsak poedinec v narodu. To je mogoče le tako, da vsakdo podredi vse osebne strasti, vse nazore, vso osebno

svobodo vzajemnosti skupnega cilja. Danes forsirajo pri nas špekulantje moralo v svojih glasilih vedoma po svoji osebni koristi. Favorizirajo tisto moralo, ki odgovarja njihovemu političnemu prepričanju. Tako dobiča ena moralna vzgoja drugo, tako narod še mnogo boli posurovi. Kaj pomaga vsa prosveta brez enotnega nprstvenega fundamenta!? Zato vsa ta neplemenitost med narodom, kljub razmeroma visoki izobrazbi!

Naivše merilo narodovega umovanja, hotenja, mišljenja in čuvstvovanja je njegovo vseučilišče. To je tudi najvišja inštanca, ki je posreden nositelj odgovornosti za narodovo moralno dviganje in padanje. Zato bi bilo narodovo vseučilišče poklicano inicijativno poseči z jasnim programom v diferenciacijo moralnih sil. V zavesti, da so edino v bližini vseučilišča tista skupna, zdrava tla, iz katerih naj vzraste »smernice novega življenja« na se v okrilju tega solnca zasaadi tisti zdravilni koren, ki bo dajal narodu leka v obliki moralnih injekcij.

Delokrog take organizacije bi bil podoben današnjim ljudskim univerzam, le s to razliko, da bi narod vso intelektualnost podredil vzgoji in sicer v prvi vrsti vzgoji nprstvenosti. V vsakem posamezniku bodi tista srčna taktirka, ki umerja njegove sile v prid najvišjemu cilju: včlovečenje ljubezni do bližnjega.

Naravno je, da se bo v taki organizaciji učiteljstvo udejevalo poštivovalne, samozvestne določne in enotne. V drugih razmerah ne more učiteljstvo prevzeti nikake odgovornosti za moralno vzgojo širokih narodovih plasti.

Končno naj tukaj poudarim, da naj se v tem smislu reformira tudi ves pouk, posebno še pouk na srednjih šolah: najprvo so vzgojni uspehi na šoli, potem šele učni. Šola z najboljšimi učnimi uspehi, pa s slabimi vzgojnimi, ni šola, to je stroj, ki manometrično dviga močzane, dočim v srcu poganjajo divjaki, povzročitelji narodovega zla. T. G.

Naše obmejno šolstvo in učiteljstvo.

Te dni je poročalo dnevno časopisje, da okrajni šolski svet mariborski ni mogel nikogar predlagati za namestitev na treh obmejnih šolah, ker ni bilo prosilcev. Ta notica mi je dala povod, da izpregovorim besedo o obmejnem šolstvu in učiteljstvu.

Naše obmejno šolstvo je bilo do prevrata in osvobodjenja tista boleča in vedno krvaveča rana, ki smo jo trpko občutili vsi na našem narodnem telesu. Zdraviti je nismo mogli, ker nas niso pustili drugi faktorji zraven. Tem faktorjem je bilo na tem, da ta naša rana naprej krvavi in gnoji njihovi setvi.

Kolikokrat smo si zaželeli in zahrepeneli v tistih težkih dneh, da bi imeli sami pravico in moč zdraviti sami sebe, pokladati na svoje rane hladilne obkladke in zdravilna zelišča. Srce nam je reklo, da bi v kratkem času izlečili vse rane, katere je nam zasekal tujec in jih odpira dan na dan.

In danes po 4 letih osamosvojitve, ko nimamo samo vse pravice, ampak naravnost dolžnost, da popravimo vse krivice in izlečimo vse rane, katere je nam zadal tujec, danes kaže naše obmejno šolstvo vso našo mizerijo, nesposobnost in vse obsodbe vredno brezbriznost z ureditvijo tega perečega vprašanja, ki je velikega pomena ne samo za naš narod, ampak tudi za našo državo. Šole tik ob državni meji stoje na pol ali pa celo popolnoma prazne. Malo je šol, kjer so vsi razredi zasedeni z učiteljstvom. Na dvo, tro celo na štirirazredni poučuje po en učitelj. In še ta gleda, da pride čimprej proč. O kvaliteti učiteljstva ne govorim. So vse časti vredne častne izjeme. Le to naj omenim, da smatra javnost učiteljstvo samo in menda tudi oblast te važne postojanke popolnoma napačno kot kazenske med tem, ko bi morale biti in so tudi v resnici zaupna mesta, kamor sodijo naši najboljši ljudje.

Za tri obmejne šole ni bilo prosilcev!

To dejstvo samo govori sedaj po 4 letih dovoli glasno in jasno, da nekaj ni v redu. Kje tiči vzrok?

Prav mnogo je vzroka v tem, da splošna naša javnost, učiteljstvo samo, kakor tudi oblasti, ne poznajo naših obmejnih krajev. Te naravno tako lepe, a kulturno zapuščene kraje, si mislijo kot proganstvo, kjer je človek obsojen na smrt. Idite od Kokošnika, preko Kozjaka in Slovenskih goric tja v rodovito Apaško kotlino in vendar ne boste dobili niti enega kraja s šolo, ki bi bil nad 3 ure oddaljen od železnice, a ima toliko naravnih krasot in zanimivosti, da se niti priimerjati ne dajo z mnogimi našimi hribovskimi šolami v zaledju, ki so še mnogo bolj oddaljene od prometa.

Glavni vzrok je — slabe gnotne razmere učiteljstva v teh krajih. Preskrba z živili je težka in draga. Med učiteljstvom sicer še ni izginil idealizem, a v sedanjem realnem času ni takih ljudi, da se niti priimerjati ne dajo z mnogimi našimi hribovskimi šolami v zaledju, ki so še mnogo bolj oddaljene od prometa.

To je tista rak-rana, ki jo je treba ozdraviti najprej. Zdravila so pa dvojne vrste. Prvič učiteljstvo na meji gnotno podpreti, da se lahko brez skrbi posveti z vsemi svojimi močmi muinemu delu v šoli in zunaj nje. Država sama dela težko razliko med svojimi organi. To pa lahko izvrši privatna družba, n. pr. C.-M. družba, ki lahko v sporazumu z oblastjo vrši nekako kontrolo, da dobi primerne nagrade res samo tisti, ki jih zasluži in jih je potreben. — Drugič morajo postaviti naše šolske oblasti načelo, — ki se mora v resnici tudi izvajati, — da vsakdo, ki službuje nekaj let zadovoljivo na meji, ima potem prednost pri kompetenci za boljša mesta v zaledju, na katera bi moral čakati sicer še leta in leta.

Odstranijo naj merodajni faktorji ti dve glavni oviri in naše obmejne šole bodo vse zasedene z dobrim in prav dobrim učiteljstvom. Marsikomu bi se ti lepi kraji tako priljubili, da bi ostal gori morda celo deset ali še več let. Kjer so

LISTEK.

JOSIP LAPAJNE:

Živa knjiga — živa beseda.

Ker se je že večerilo, smo se le malo okrepili in ob 1/2 19. odpeljali proti Baški. Cesta je vseskozi široka, trda, lepo speljana. Vseokoli sama goliava, drobnica med pečevjem zametki zategljaji kraškega pastirja, širno morje v dolini, milo ozračje, redke zvezde na nebu škrpanje koles, zamišljeni kolesarji, so mi bili predmet opazovanja v lepi mesečini. Mimo Aleksandrovega vozeč smo se povzpeli na visoko goliavo, ki se je urno spuščala v rodovitno dolino Baškega zaliva. Da se ni tehnični predstojnik prekobilil preko skale in si poškodoval kolesa, bi si prihranili 2 uri hoda. V Baško smo došli ravno ob 23. uri, ko so že zapirali gostilne. Šli smo zato v taborišče čeških Skautov, ki so nam prijazno odstopili največji šotor s 3 slamnimi na jutro pa nas postregli z zajutrkom. Taborišče ima vdomačenega galeba, ki se je ravno to jutro prvič dvignil, da bi odletel. Ves tabor se je vznemiril, kliče »Pepičku pepičku!« Seveda smo bili tudi mi takoj zraven in morda smo se mu zdeli ravno mi pregrdi, da bi ostal; v

velikem kolobarju je preplovil taborišče, nato pa se je spustil v sredo, ravno pred nas — in mir je zadobil zopet svoje mesto.

Na našo srečo ali nesrečo ravno te dni ni vozil na Krk noben parnik. Treba bi nam bilo čakati v Bački 2—3 dni, kar bi povzročilo izpremembo načrta, a za Sokolski zlet smo hoteli biti že doma in v Ljubljani. Setajočim okoli pristanišča so se nam pridružili otroci, ki so ogledovali kolesa, govorili nam o italijanski okupaciji, iz oči pa jim je odseval odkritosrčni sijaj narodnega sovraštva, ki so ga delili tudi s Krčani, češ, da so oni privedli Italijane na otok.

Kako narodno zavedni so hrvatski obmorniki sem imel priliko občudovati iz pripovedovanja prvega čolnarja, ki nam je tako ognjevit govoril o pogromu na Ardite, da so se kar vesla trla pod pezo njegovih pesti. Slučaj je nanesel, da smo staknili čolnarja, ki se je pravkar odpravil z jadrnico v Senj. Brez dolgega obotavljanja mu je blagajnik naštel 100 Din za prevoznico in odpluli smo v morsko širino, mimo Prviča na nasprotno obal. Triurna vožnja je bila prekratka, kajti mornari nam niso utegnili vsega in vsega napovedati iz dni italijanskega nasilstva.

Rabil bi premnogo strani, da opišem narodno zavednost teh preprostih ljudi.

Senj, starodavno mesto, mnogopisano, je važno trgovojsko pristanišče, ki spaja vse hrvatsko ozadje s prostim morjem. Največ prometa smo videli na lesnih oddekih. Živahno življenje vrvi v kopališčih, v mestu po promenadah gor proti razvalinam ogromnega gradu Nehaj. Noč ni bila baš najprijetnejša, ker so nas obsule nežne obmorske tovarišice — na 4 nogah seveda.

Ob 6. uri petega dne smo navrli kolesa v strmino Velebita, ki so nam jih opisovali Senjčani kot bogvekak vratolomne višine; pač niso vedeli, da znamo tretje glave tudi hujšim velikanom.

Značilno se nam je zdelo na vsej poti po hrvatski strani, da ljudje tako dobro razumejo na razdaljo v km, ki nikdar niti za las ni pogrešena. Naj je bilo daljave 20 ali 100 km, brž je bil račun gotov. Do tu imate toliko km, dalje toliko in toliko — skupaj 103 — in prepirali smo se nemalokdaj, da je natančno odgovarjalo napovedi. Pri nas ti pa prvi napove 2 uri hoda, tretji 1/2 ure, naslednji pa že 3 ure. Bi li ne kazalo, da tudi pri nas uvedemo poznavanje km razdalj sela do sela, daljnih mest in prometnejših krajev?

Seveda se nam je tudi primerilo, da nas je na vprašanje, če je še daleč do vrha kak modrijan potolažil, češ strmina vede samo do roba, potem gre pa pot navzdol. Tako tudi na potu proti Vratniku vrhu Velebita. Tik pod vrhom smo našli letelico na prvo viho vodo, dokaj mrzlo, ki smo jo na obrežinah tako pogrešali.

241 km smo imeli, ko smo se z višine začeli spuščati zopet v nižino proti Otočcu. Po malem je izginjala kraška goliava, grmičje je polagoma prehajalo v drevje in gozdove, travice so se zblíževale v travnike, pokazivale so se prve njive, pšenica je valovila v zelenju kakor pri nas pred 2 mesecema, kraška drobnica z onstran Velebita se je zamenjala z govedino, šibko (buše), magarci nas niso več gledali tako brezumno. Kar hitro se je preobrazil ves svet. Divje so drvela kolesa mimo ljudi, hitečih v cerkev, nobene žal besede nisi čul na potu; nihče ni zahudil za nami, noben kamen ni švignil v nas. Vse kar najdostojnejše. Kolesarji bodo razumeli te opazke.

Ob 12. uri smo v Otočcu, sredi ogromne planote števec kaže 267 km. Pri obedu nas je Bosanka postregla z nemškimi jedilnim vzporedom (Falsche

prav težke razmere, se mora učiteljstvo izmenjati po petih ali šestih letih. Oblast bi ne smela pustiti, da naši ljudje na meji duševno in telesno propadajo sebi in narodu v kvar.

Kakšno učiteljstvo rabijo obmejne šole?

Na našo mejo ne spadajo vročerkvni politiki, ki bi hoteli s silo čez noč preobrniti vse razmere, ampak mirni, trezni in stvarni delavci, ki znajo občevati s prostim ljudstvom neprisiljeno in domače, ki so si v sedanjem razdrapanem času še ohranili trohico idealizma in precejšen kos vere v obstoj in zboljšanje našega naroda in države. In takih ljudi je hvala bogu še precej med nami. Le poiskati jih je treba, jim zagurati obstanek in pa pravočasni — povratek. Dolker se to dvoje ne izvede, je zaman vsako jadikovanje. To pa morajo izvesti v to poklicane oblasti in korporacije ne pa učiteljstvo.

Hren.

Iz Jugoslavije.

— Všetje vojnih let v službeno dobo učiteljem-vojakom. Nedavni vojni požar je mnogim državljanom povzročil moralno ali materialno ali celo obojno škodo. Vsi prizadeti se vse povsod zbirajo in zahtevajo na razne načine in s pomočjo raznih sredstev celotno ali delno povrnitev vojne škode od države, ki kot zaščitnica posameznih državljanov in kolektivnosti — temelječi ravno na recipročnosti, solidarnosti komponentov — jim jo mora povrniti. — Mnogi so jo že dobili, zlasti oni, ki s svojimi osebnimi kakovostmi so se znali preriti skozi maso oškodovancev. Drugi pa so zapisani na merodajnem mestu ter so radi tega lahko v gotovem pričakovanju, da jo dobe. — So pa državljani, ki isto trpe vojno škodo — in ta je za njih zelo občutna — a niso nikjer ne zapisani, ne poznani. In sicer so to učitelji — vojak! — maturanti 1914., — 15., kateri so morali pod orožje, čim so končali študije. Ti-le so prebili celo vojno ali na fronti, ali v ujetništvu, ali celo v Jugoslovanski legiji, boreči se na raznih evropskih bojiščih za tedaj sanjano, a sedaj resnično ujedinieno Jugoslavijo. Dosti teh učiteljev je tedanja močna Avstro-ogrska obsodila na sramotno smrt in vešalah s konfisciranim eventualnega imetja, pritiski jim vsepovsod pečat veleizdajstva. V slučaju neuspeha vseh naporov in žrtev, naperjenih proti bivši močni monarhiji, bi se oni evidentno morali potepati kot brezdomovinci s trebuhom za kruhom po svetu. — No, in tem učiteljem naše oblasti ne priznajo vojne dobe za službeno, kar jim krivično povzroča moralno in materialno škodo; prikrajšuje jim plačo skoro za 2—3 povišici in zapostavlja jih za to dobo pri skupnem kompetiranju s tovariši. Prizadetim učiteljem se gre torej za priznanje nemalenkosti do 60 torei za priznanje nemalenkosti do 6 ujetništva in ki so maturirali 1914. leta), t. i. 2—3 povišice in za odpravo zapostavljanja, ki ga trpe, pri kateremsihodi kompetiranju s tovariši — sodobniki — sošolci in — kar je bolj moralno ubijajoče — celo z mlajšimi, katere je milejša usoda ohranila zdrave in čile doma, navadno na boljših mestih vpoklicanega učiteljstva, daleč od vojne in kateri spričo tega zamorejo vantirati pri vsaki priliki daljšo prakso. — Interesirani tovariši! Povzdignite neustrašeno svoj glas na učiteljskih zborovanjih ter zahtevajte, da se Učit. Udruženje takoj zavzame na mero-

dajnem mestu, da se nam takoj všteje v službeno dobo cel vojni čas in sicer od dneva nastopa službe. — To bi ne bila nobena gracija, ampak prava, najmanjša vojna odškodnina za nas prizadete učitelje, ki smo učitelji ter ne posedujemo drugega kakor — učiteljsko vzgojo in tolažilno zavest, da je dosti nas žrtvovalo v nedavni zgodovinski preteklosti svoje mladenišvo in svoje zdravje — edino bogastvo svoje — za zgraditev sedanje narodne države. — Alfonz Turko, učitelj.

— Za učiteljstvo je izšel »Ročni katalog« za leto 1922/23. Izdala ga je Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Katalog je zelo priročen in vsebuje zelo mnogo praktičnih podatkov, ki so potrebni vsaki učitelji in učitelju. Podatki se nanašajo na otroške vrtnarice, učiteljice ženskih ročnih del, učiteljstvo osnovnih in meščanskih šol ter drugo strokovno učiteljstvo. Poleg dovoljnega papirja za beležke, obsega ročni zapisnik za razrednika za poljubno število učencev, zapisnik za posamezne predmete in urnik. Posebno praktična je vsebina, ki jo ima katalog spredaj. Kalendar je sestavljen tudi v srbohrvatskem in češkem smislu. Temu sledi rodopis naše vladarske hiše, opis naših zastav, seznam državnih oblastiponovi razdelitvi države, plače stalnega učiteljstva na osnovnih in meščanskih šolah, plače otroških vrtnaric in učiteljic ženskih ročnih del, plače upokojenega učiteljstva v aktivni službi, podrobni podatki: o nagradah in dokladah, povišicah, službenih prejemkih po odloku višjega šolskega sveta št. 73. 1922, službeni dobi, upokojitvi s tabelo za odmero pokojnine osnovno in meščanskošolskim učiteljem(icam), vrtnaricam in učiteljicam ženskih ročnih del, o začasnih in stalnih upokojitvi, o draginskih dokladah s tabelo za aktivno in upokojeno učiteljstvo ter o splošnih določilih k draginski naredbi, o užitkih po umrlih učiteljih(icah), o nakazovanju preskrbnin, o rednih odteglajih in lestvicah za odmero osebne dohodnine in invalidskega davka. Podrobni informativni podatki o naši stanovski in gospodarski organizaciji. Statistični podatki o šolstvu v Sloveniji. Ob koncu so še prirejane zanimive drobtinice. Ročni katalog je okusno vezan. — Prav toplo priporočamo.

—k.

— Prijatelja šolstva. Z Jesenic nam poročajo: Tukajšnji carinski posredovalec St. Koštan je podaril tuk. deški osn. šoli iz neke kazenske zadeve 100 Din. za revne šolarje. — Hvala mu! — »Sava« lesna trg. in industr. družba v Ljubljani je pa po posredovanju tuk. veleindustrija g. dr. Ernesta Rekarja naklonila naši obrtno-nadaljevalni šoli lep dar 1250 Din. — Da bi našla še mnogo posnemovalcev. —a.

— Tov. Bruno Rozbaudu v Sv. Vidu pri Ptujju je umrl edini sinček Boris. — Naše sožalje!

— Tridesetletnica mature na moškem učiteljskem v Mariboru. Dne 3. avgusta t. l. zvečer se je v restavraciji »Maribor« zbralo 11 nekdanjih sošolcev iz leta 1892, in sicer: Družovič H., Kitek Još., Pečar Sreč., Rožker Fr., Serajnik Dom., Šerona Vin., Tušek Mat., Viher Sim., Vodenik Sim., Vrecl K. ter Zidar Fr. — 30 let v zgodovini ne pomeni posebno dolge dobe pomeni pa kaj za osebo, ki deluje že 30 let v naporni službi, v kateri so se ji delale najrazličnejše ovire če že ne od strank samih pa od naših črez vse »slavnih« nebodiljhtreba krajnih šolskih svetov v sedanji obliki. — Bili smo v prav živahnem medsebojnem raz-

govarjanju, saj je vendar drug drugemu imel toliko zanimivega povedati, kar se pojavi pred nami častitljiva postava našega ljubega nekdanjega učitelja, zadnjega še živečega uda takratnega profesor-skega zbora, g. šol. svetnika dr. Bezjaka. Nobeden izmed nas se ni nadejal, da bo prisel iz Ljubljane k nam na naše skromno vabilce. Misli si, lahko vsak, da smo ga sprejeli z odkritim srcem ter radostnim vzklikom, Združeni smo bili zopet kakor nekda, toda sedaj s to razliko, da je g. šol. svetnik sedel med in ne več pred nami. — Sestanek je otvoril tov. Družovič nakar je tov. Vodenik povzel besedo, ki je proslavljal našega nekdanjega, sedaj med nami se nahajajočega blagega učitelja, ki nam je ob nastopu svoje službe, v I. letniku začel odkrivati miline našega materinega jezika ter nas je v njem uglašal in uril. Do našega izstopa iz učiteljskega nam je širil obzorje v naši literaturi, poljudno je pojasnjeval medsebojno zvezo slovanskih narečij, ki so vznikla vsa iz nekdanjega prvega slovanskega jezika. Vsi smo ene matere sinovi, smo enega rodu, ene krvi. Gosp. dr. je bil prvi akademsko izobražen profesor slovenščine na našem zavodu ter je staro, ozkosrčno pot v poučevanju našega materinega jezika opustil in nas je na širjem, svobodnejšem, globljem polju učil spoznavati in ljubiti našo materinščino. Prvi je bil, ki je na nemškem učiteljskem vzbujal v slovenskih gojencih čut vseslovanske skupnosti. — Gnjien se je zahvalil g. svetnik za te besede, povdarjal je svojo radost, da je njegovo poučevanje doneslo sad iz kojega smo črpali ter sejali seme ljubezni do slovenskega in slovan-skega naroda v tisoče in tisoče nežnih src naše mladine. — Tov. Zidar se je spominjal blagopokojnega ravnatelja Schreinerja, ki je pouk na učiteljskem ter v vadi-nicah docela prenovil. Pri vpisovanju v III. letnik smo se v pisarni od veselja kar zavzeli, ko je nas Slovence novi g. ravnatelj ljubeznivo nagovoril slovenski, med tem ko nas je v prejšnjih letih k. k. Hofrat čemerno pogledal, naglo vpisal ter nas kolikormogoče hladno odpustil. Z novim ravnateljem se je začelo novo življenje. Dosedanji način poučevanja v pedagogiki, logiki, ukoslovju i. dr. je s zastarelimi knjigami vred vrgel med staro šaro, nastopil je novo pot, ki je prinašala trajne uspehe. Marljiv, kakor bučela, je poleg svojega uradovanja ter izven uradnega delovanja našel še čas, da je spisal toliko in toliko knjig. Ponosni smo, da je bil naš učitelj, Slava mu! — O rajnih profesorjih, Lavtarju in Koprivniku, je govor-nik omenil njuno premišljeno, z ozirom na kratko jima odmerjen čas kolikor mogoče globoko zasnovano ter temeljito poučevanje v njunih strokah. V metodiki sta nam kazala pota, po katerih nam je ho-diti, da dobi mladina v teh predmetih to-čen vpogled ter temeljito prilastitev, ki bodi podlaga nadaljne izobrazbe. Priha-jala sta k učnim uram resnih lic, navidezno strogega pogleda, a čez vse blagega srca. Pisatelja na pedagoškem polju sta bila oba. Slava jima! — Sledili so še dru-gi govori, navduševalo se je za našo uje-dinjeno Jugoslavijo, radost se je množila, posledica: petje, Mešan zbor, moški zbor, spremljevanje na klavirju, duša božja, kaj hočeš še več! Skoraj bi bil pozabil nekaj omeniti. Nekateri tovariše so spremljale njih ljubeznive zakonske družice, katerim sta se pridružili i dve dami, trenutno si-cer še brez zakonskih mož, kateri nedo-statek pa bodeta v kratkem odpravili.

Hvala Vam lepa, posebno še gospej Družovičevi, saj ste nam omogočile mešan zbor. Oprostite mi, da se na Vas še sedaj spomnim. Do prihodnjega sestanka bodete gotovo pozabile moio sedanjo ne-rodnost. G. šolski svetnik Vam je prav pristrčno govoril, za kar se mu na tem mestu namesto Vas toplo zahvalim. Žal, da ima vsaka stvar svoj konec! V največjem veselju se je v našo naigolobno žalost pojavil med nami varnostni organ, ki nas je vljudno spomnil na razstarek. Skle-nili smo, da se čez pet let zopet snidemo. Dodatno še omenim, da smo se s »slava«-klici spominjali naših rajnih tovarišev ter da so se prečitala pisma onih nemških tovarišev, ki iz republike Avstrije niso mogli dospeti k nam. — Drugi dan smo šli k neizogibnemu fotografu, nakar smo jo mahčili v pmetijsko šolo. Tukaj nas je ravnatelj, g. Žmavec, z veseljem sprejel ter nas je vodil po vrtu, polju, vinogradu, po hlevih ter kletih, povsod razkazujoč ter pojasnjuoč. Tovariš Zidar se mu je v imenu posetnikov toplo zahvalil ter izre-kel prošnjo, da naj i v bodoče tako pri-iazno sprejme učitelje, ki ga bodo prišli prosit enake usluge, kakor mi sedaj. — G. ravnatelj je v odgovoru povdarjal, da s tistim veseljem, kakor danes sprejemal bo i bodoče učitelje, ter jim razkazoval. Prigovarjal nam je, naj skrbimo, da bi kmetje v vedno večjem številu pošiljali svoje sinove na kmetijske šole, kajti le v izobrazbi nam je spas. — S solzami v očeh smo se v poslovnem govoru raz-stali z vzklikom: »Na svidenie čez pet let!« —dár.

† Ema Žerjavova. 26. t. m. je umrla v ljubljanski bolnici tov. Ema Žerjavova, mestna učiteljica. Pokojnica je bila vzorna koleginja in vneta učiteljica, vendar bole-hna že doli časa. Vkljub boleznim ni ho-tela ponustiti od svojega poklica, tako da so jo v zadnjem času prav s silo napotili do tega, da se je ločila od šole in se po-svetila tudi skrbi svojega zdravja. Bila je odločno naprednega mišljenja in zaved-na članica naše organizacije, po značaju pa sila skromna in ponižna in je uživala zaradi tega visoko spoštovanje med svo-jiimi tovarišicami. — Bodí ohranjen vrli kolegini časten spomin!

— Učiteljska tiskarna na »Velesajmu« v Ljubljani. Tovariše in tovarišice opo-zarjamo na oddelek Učiteljske tiskarne na ljubljanskem velesajmu. Letos bodo za-stopani vsi oddelki tiskarne in bo imela večji prostor od lanskega na sejmu. Po-sebno ugodna prilika bo za udeležence po-krajinske skupščine, da si ogledajo izstav-ljene izdelke nazaj grede, ko se bodo vra-čali z Bleda. Razstavni prostor Učiteljske tiskarne na ljubljanskem velesajmu je v paviljonu E, št. 3.

— Rektorat ženevskega vseučilišča je odločil, da revni dijaki iz naše kralje-vine, ki bi posekali omenieno vseučilišče, lahko plačujejo vse pristojbine za koleg-nino, seminarje, laboratorije itd. s kur-zom dinar al pari švic. franku (1 dinar = 1 švic. frank), to pa samo oni dijaki, ki bi imeli v to svrhu priporočilo katerega našega vseučilišča ali druge visoke šole, da so po študijskih uspehih in po gmo-tnem položaju vredni takega popusta.

— Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru. (Od 8. do 17. septembra.) Delo na razstavnem prostoru redno napreduje. Skoraj vsi paviljoni so že dogotovljeni. Treba bo samo še očistiti prostor in pav-iljone opremiti. V lastnem interesu vseh razstavljalcev je, da pravočasno nazna-nijo svoje želje glede posebne opreme in

Suppe itd.), kar je bilo znak zagrebškega nemčevanja. Seveda nismo ostali dolžni šaljivih pripomb.

Do večera smo hoteli priti še na Plitvička jezera, daji so nam napovedali 41 km. Ker je bila cesta ravna in dokaj dobra, so kolesa švigala kakor ob dirki. Vsa okolica je posejana z rodovitnimi njivami in travniki. Opazil sem prvo proso in lepo razvito turščico.

Na Vrhovinah smo križali železniško progo, ki vodi od Karlovca proti Dalma-ciji. Tu je tudi železniška postaja za Plit-vice, ki so oddaljene 25 km (12 km do prvega jezera). Spotoma smo srečali kmečko svatbo na težkih vozovih, okra-šenih z velikanskimi zastavami. Na šir-nih, sočnatih travnikih smo že opazili ve-liko in lepo rejeno živino. Otroke — pa-stirje — smo izpraševali o šoli in učiteljih, ki so kai lepo govorili o njih. Kaditi si ne upaio ker bi bil učitelj zlovoljen. Tene ne, pač na samo zažvižga. Naša do-movina je Jugoslavija, to so vedeli. Na vraščanje, kako se zove naš kralj, so de-jali: »kralj Aleksander.«

Ob 7. uri se usidramo v Leskovcu — 302 km — desno stran ceste pri Milenčici, ki nas smehljajočim obrazom pozdravi. Zdaí sem šele spoznal ono ostrizeno leto-

viščarko z Baške. Da je bil pozdrav še svečanejši, je nevodova tresnil ob mizo in pravilno donazoril prislovico. Zabava je šla v noč, petje se je mešalo s pripo-vedkami, dokler ni gospodinja pripravila okusnega purana. Kuhinja in gostilna sta nameščeni v istem lokalu. Nehote so mi misli prešle na one prelepe kuhinje na otoku Krku. Tamkaj je kras vse hiše ku-hinja s cementno mizo, ki na njej plamti ogenj, stene so obite z lepimi preprogami, na trojnih policah se vrste lepo pisani (be-neški) krožniki, skodelice, pod njimi pa više krasno slikani vrčki. Dekle ne za-mudi si ogledati kuhinje preprostih Omiš-lianov! Po hrvatskih hišah kuhajo veči-noma nad ognjem, ki plapola na tleh.

Seljaki, ki so sedeli okoli mize, so se nam odmaknili in čudno so se pogledo-vali da se mi koleсарji zanimamo za polj-ske pridelke i. dr. V dolini pridelujejo sa-mo jarino, tudi pšenico, ki je vsled tega še zelena. Širni gozdovi, ki smo jih obču-dovali vsled izredne krasote in uprave, so državna last; kmet mora les kupovati od gozdne uprave, ki ji načeluje inženir. V gozdih so volkovi in medvedje. Oboji so poleti boječi in beže pred človekom, če jih ne draži.

Dvoje postelj smo zopet razčvetarili (po tleh) in sladko zaspali. Na jutro smo — zadovoljni z računom — odšli ob 7. uri. Takoj po 2 km se nam je prikazalo 3 km dolgo Proščansko jezero, ki ob letovišču Labudovac pada v drugo — Labudovač-ko jezero. Vseh jezer je 13 in se razprosti-rajo v dolžini 12 km. Korana povzroča premnogo slapov, katerih slednji ima svo-je ime kakor Galovac, Labudovac itd. Nad jezeri je vožna cesta, ob vodi pa so lepo urejene stezice, ki ti omogočajo do-stop domalega do vseh jezer, pod vse sla-pove. Prepirali smo se doli z ono Bosan-ko glede lepote Bleda in Plitvic in kar ozlovoljeni smo bili, ker je značila Plit-vice za lepše; no in sedaj, ko smo tu, smo sami strmeli, sopli, uživali lepoto, zrak in vodo v toliki meri, da bi ne mogli dati prednosti pred nobenim krajem kar smo jih doslej videli. Kaj bi Švicarji napravili so to prirodno krasoto!

Morali smo dalje, ko smo se okrep-čali v gostilni (hotelov smo se izogibali ponoči in podnevi). Zapuščajoč Plitvičko dolino je svet postajal zopet bolj in bolj krašovit, med kamenjem male njivice, vasi brez vode; zato so leta 1909. zgra-dili visoko gori velikanski rezervar, ki napaja vso kraško okolico z dobro pitno

vodo, prav do razpotja na Bihač. Proti Rakovici smo srečavali seljake, ki so se vračali s semnja. Ne ene žal besede nisi čul, ko so se umikali s svojo živinico, na-sprotno, nas je še vsakdo prijazno po-zdravljaj. Cesta postaja vedno lepša in lepša, kolesa drve kakor po cementnem tlaku skozi male vasice, sestoječe iz niz-kih, z desk zbitih hišic. Tu skladajo oves po tlakovanem dvoru v velike kolobarje, da ga zmanejo, tam koša seljak pšenico, kakor pri nas ajdo ali lan tam suče če-tvrtica ali osmerica ročne mlatilnice, ondi vidiš dva starčka, ki vejeta po dvoru pšenico in pleve, dočim oni slednji izpi-raio pšenico in jo na riuhah suše po trav-nikih. Vsak kraj ima svoje posebnosti.

Ob pol 16. uri — 350 km — prispemo v Slunj. Imeli smo srečo da smo obstali pri najpriaznejšem gostilničarju, ki je slu-čajno Srb (Stevo Stefanović). Voditelj na-šega tehničnega oddelka je bil toliko pre-viden, da je kolo naslonil skoro navpično, vsled česar je padlo in si zlomilo os. Po-strežni gostilničar odhiti v mesto, dirjaioč od Pončija do Pilata, dokler ne stakne nove osi; ker pa nam je nagajala tudi cev, povede tehničnega načelnika k nekemu živinozdravniku, ki mu brezplačno podari docela novo dušo. Živahni Stevo obvesti

dekoracije prostorov in paviljonov. **Vozne olajšave za vse razstavljalce in posetnike pokrajinske obrtne razstave.** Prometno ministrstvo in ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani je dovolilo vsem razstavljalcem in posetnikom razstave na vseh železniških progah naše države polovično vožnjo, tako za osebni promet, kakor za dovoz in odvoz razstavnih predmetov. Tozadevne legitimacije se bodo te dni razposlale v vse kraje naše države tako da si jih bo lahko vsakdo pravočasno nabavil. Opozorjamo pa na to, da je legitimacija brez znaka oziroma znak brez legitimacije neveljaven. Znak se je uvedel zato, da se vse posetnike razstave takoj spozna in se jim lahko gre na roko, ne da bi bilo treba dolgo povpraševati. **Preskrba prenočišč** za obiskovalce razstave. Vse zunanje obiskovalce in razstavljalce opozarjamo, da jim na željo preskrbi prenočišče stanovanjski odsek razstavnega odbora, ki bo ves čas razstave permanentno v službi. Priporočamo vsem razstavljalcem, da se tega odseka v najizdatnejši meri poslužijo, da se na ta način prepriča vsako odiranje. Vse tozadevne želje se lahko takoj sporoče temu odseku s natančno navedbo, za koliko oseb in dni se želi prenočišče, skupno ali posamezno, itd. Istotako se naj vse event. pritožbe glede prenočišč temu odseku sporoče. **Pisarna razstavnega odbora** se nahaja na razstavnem prostoru v Prešernovi ulici, kamor naj se blagovolijo obrniti vsi interesi, kjer dobe vsa pojasnila in navodila za razstavo.

— **Začetek šol. leta 1922/3 na mestni ženski realni gimnaziji v Ljubljani in na z njo združenih oddelkih. Petrazredna gimn. osnovna šola.** Vpisovanje v I. razr. in ostale razrede se vrši v torek, dne 12. sept. od 9—11, v posameznih razredih v poslopju liceja na Bleiweisovi cesti. Za vstop v I. razr. je prinesiti s seboj krstni list in izpričevalo o cepljenih kozah. V višje razrede osnovne šole se ne sprejema nobenih novih gojenk. Pouk se prične v sredo, dne 13. sept. t. l. za I. razr. ob 9. uri. — **Mestni dekl. licej.** S šol. letom 1922/3 ostaneta le še razreda V. in VI. Vpisovanje za gojenke, ki želijo na novo vstopiti v enega izmed teh dveh razredov, se vrši v torek, 12. sept. od 8. do 9. ure. Gojenke prinesejo s seboj zadnje izpričevalo in krstni list. Sprejemni izpiti za gojenke so v sredo, 13. sept. ob 8. uri. Gojenke, ki so bile že na zavodu, se javijo v sredo, dne 13. sept. t. l. od 9. do 11. ure z zadnjim izpričevalom. — **Mestna žen. real. in ref. real. gimn.** S šol. l. 1922/23. se otvori še IV. razr. realne in VIII. razred ref. real. gimnazije. Vpisovanje za novo vstopivše gojenke v I. do VIII. r. se vrši v torek, dne 12. sept. od 8. do 10. ure. S seboj je prinesiti zadnje izpričevalo in krstni list. Sprejemni izpiti za gojenke za I. razr. in za gojenke v ostale višje razrede so v sredo, 13. sept. ob 8. uri. Gojenke, ki so bile že na zavodu, se javijo 13. sept. od 9. do 11. ure z zadnjim izpričevalom. **Ponavljalni in dodatni izpiti za licej in gimnazijo** se vrše v sredo, 13. sept. ob 8. uri. — **Vpisnina in prispevek za učila** za gojenke liceja in gimnazije Din. 10.—. **Otvoritvena služba** božja za gimn. osnovno šolo, za licej in za gimnazijo je v četrtek, 14. sept. t. l. ob 9. uri v nunski cerkvi in je obvezna za vse gojenke. Po službi božji se vrnejo vse go-

jenke v zavod, da se jim naznani urnik in prečita disciplinarni red. Pouk se prične na liceju in gimnaziji v polnem obsevu v petek, dne 15. sept. t. l. ob 8. uri. — **Enoletni trgovski tečaj.** Rok za vpisovanje je določen na petek, dne 29. sept. od 15. do 17. ure. Sprejemni izpit je v soboto, 30. sept. ob 8. uri. — **Enoletna gospodinska šola.** Rok za vpisovanje je določen na dan 2. okt. t. l. od 10. do 12. ure. — Gojenkam in staršem svetuje ravnateljstvo, da se točno drže določenih rokov, ker se pozneje ne sprejme gojenk pod nobenim pogojem. — Ravnateljstvo.

— **Na državnem ženskem učiteljsku** je vpisovanje za šolsko leto 1922/23. v torek, dne 12. septembra, in sicer za I. do 4. razred dekliške vadnice in za otroški vrtec od 8. do 10. ure. za II. do IV. letnik učiteljskega pa od 10. do 12. ure. Isti dan ob 14. uri naj se javijo v zavodu tudi vse v I. letnik pogojno sprejete učenke. Šolsko leto se prične v četrtek, dne 14. septembra s slovesno službo božjo ob 8. uri. Vse podrobnosti so razvidne na razglasu v veži šolskega poslopja.

— **Na državnem moškem učiteljsku v Ljubljani** bo vpisovanje v I. razred deške vadnice v ponedeljek, dne 11. septembra od 8.—10. ure, v I. letnik učiteljskega pa 11. septembra od 10.—12. ure. Istočasno se naj javijo tudi gojenci, ki so bili meseca julija sprejeti. Sprejemni izpiti za I. letnik se bodo vršili 11. septembra od 14. ure dalje. Vpisovanje v II.—IV. razred deške vadnice in II.—IV. letnik bo v torek, dne 12. septembra od 8.—10. ure. Šolsko leto 1922/23. se prične v četrtek, dne 14. septembra s slovesno sv. mašo.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— **do Spodnja Polskava.** Ko smo lani s šolsko mladino prvič uprizorili nekaj igrice, deklamacij in petja, smo čutili vsi, da je bil to komaj plah začetek, ki mu je treba mnogo krepke volje in zdravih moči ako hočemo, da vzrastejo iz njega lepi in plemeniti sadovi za povzdigo narodove samozvesti. Šli smo na delo, oči vprte le v lepoto cilja in ne v tisočere težkoče in — dosegli smo cilj! Le peščico otrok smo imeli na razpolago (imamo namreč šolarje, ki jim starši niti ne puste sodelovati), vse drugo je bilo treba šele iskati in prositi. In v kljub temu smo nudili ljudstvu 22. točk bogat vzpored! Res, dolg vzpored, a tako pisan da so one tri ure minule kakor sami veseli hipi. Začetek je tvorila naša prelepa himna »Naprej za stavo Slave«. Koi nato je orjaški fant iz IV. razreda z zanosom poklical ljudstvu v spomin naše osvoboditve iz 1000letnega robstva in z mrkim preziranjem pokazal na strto moč naših tiranov — v Lebanovi »Jugoslovanski«. Sledili sta Gregorčičevi »Znamenje« (dekl.) in lepa troglasna »Zaostali ptič«. Nato so naši pogumni mali igralci uprizorili »Lažnjivo Mileno«. Dasi so igrali vsi prvič, so nastopali tako sigurno in lahkotno, da smo se jim sami čudili. — Ljubka je bila šaljiva pesem »Sraka« in dvogovor »Mladi dedek«. Gniliv pa je bil naslednji prizor: Kleče in s sklenjenimi rokami so prosili mladi pevci in pevke v veličastni »Molitvi za slovanški rod« za srečo svojega naroda. Nobe-no srce ni moglo ostati trdo ob tem lepem prizoru in milih glaskih. — Prednašanje Župančičevega »Razgovora« je iznova

Hrvatsko Primorje in v Liko, da na licu mesta pogledam v dušo hrvatskega plemena, in reči moram, da je i hrvatsko plemo v bistvu nepokvarjeno, v kolikor ga niso okužila mestna ozidja. Hrvatska inteligenca ne pozna svojega seljaka in ga tudi ne razume, naravno, da narod tudi ne vrača ljubezni, ker je ne uživa. Za radičevski pokret ljudstvo v tej okolici ni zavzeto, kar nam svedoči razbita proklamacija republike povodom sokolskega izleta v Plitvice, mnogobrojni civilski napisi na vseh trgovinah in gostilnah od Otočca do Krnjaka, slike kralja Petra Osvoboditelja v gostilniških prostorih, navdušenost učiteljstva in mirno — trezno obnašanje slehernega ondotnega državljana.

Mislil sem, da bo opis kratek, a je nehoti postal obširen da nisem utegnil zlitj vanj vseh doživljajev in občutkov. Želim le, da bi malce vzbudil med tovariši smisel do spoznavanja domovinskih lepot in narodne duše. Zastavi lahko kolo — in hajdi venkaj iz zaprašenega gnezda! Nas je veljalo 9 dnevno potovanje 2000 K; toliko si sigurno lahko prihraniš tekom leta. Če želiš natančnejših podatkov, so ti vedno na uslugo Rudličku, Vi-toričku Antičku i. dr.

potrdilo, da je duša našega naroda prepojena finega poetičkega čuvstvovanja. Skoraj brez navodila sta mamica in sinko našla vse one nianse, ki naslikajo in pred-očijo prelestno lepoto Župančičeve po-ezije. Lepa očarujoča je bila mlada ma-mica pri kolovratu, zdaj materinsko-še-gava, zdaj globoko potrta ob sinkovih sa-njah; ljubeč je bil sinko v svoji jezici na-pram mamini šegavosti in potem v svoji bojazni in pridobila sta vse gledalce — tudi najbolj zakrknjene — na koncu v svo-ji udanosti in zaupljivosti k Vsegamogoč-nemu. — Drugi del vzporeda pa se je vr-šil v »gozdu«. Živahne, prekrasne pesmi, kakor »Na goro«, »Telovadska« »Tičeka«, so vedno iznova poživila napetost in veselje udeležencev. — Jako lepa je bila igra s petjem »Na razpotju«. Ugajale so lepe vile, omilil se je vse publiki ubogi Janko in smejali so se robatemu očmu. Krasen je bil tudi nastop lepe ženice. — Ljubko so povedali in zapeli svoje pesem-ce malčki iz 1. in 2. razreda: »Račice«, »Petelin in putka«, »V šolo«. — Vsem, velikim in malim preprostim in inteligen-ci pa sta ugajala »ženin in nevestica« iz 1. razreda, ki sta dvoglasno zapela »Kje so tiste tičke moje«. Tudi Ciciban je bil nadvse ljubeč. H koncu smo še poslali na oder škrate v pesmi »Povest o škrtu«, ki bo ostal deci pač dolgo v sladkem spo-minu. — Vzporred je zaključil nastop pev-cin in pevk z zastavicami v rokah. Na-vdušeno so zapeli »Slavija se širi«, mah-ljali in nazdravljali z zastavicami ter želi odobravanje in zadovoljstvo vseh navzo-čih. — Veliko požrtvovalnost in liubezni do stvari je izkazal pragerski nadpoštar, g. Gerbič, ki je prevzel spremljevanje petja na harmoniju in se nam je žrtvoval vsa nedeljo in še v ponedeljek popoldne. Tudi tovariš s Pragerskega g. Fabič, je bil jako marljiv in je lepo uredil in okra-sil oder. Vsa čast pa nadučitelju gosp. Koprivu, ki je tako dobro naučil petje in tekal, dobesečno rečeno, od Poncija do Pilata, da je spravil skupaj oder, kulise itd., si izposodil harmonij ter končno energično povabil tudi vso polskavsko in pragersko inteligenco in mogotce, ki so pripomogli, da je bil gmoten uspeh jako lep — 4028 K. V tem oziru se je posebno odlikoval gospod veleposetnik Glančnik. — V ponedeljek po sklepi naši so bili vsi otroci pogoščeni s kavo in potico, popold-ne po igri pa zopet samo igralci. Vsem, ki so v to prispevali, srčna hvala! — Otrokom ostane ta dan v spominu kot najlepši praznik njihove šolske dobe. Po-nosni so, da so nudili odraslim toliko le-pega in se bodo trudili, da bodo v pri-hodnje napravili še vse lepše in boljše. Delavnost dece je tvoja bodočnost, na-rod!

Naša gospodarska organizacija.

PRAVILA UČITELJSKEGA DOMA V MARIBORU.

I. Ime in sedež društva.

§ 1.

Društvo se imenuje »Učiteljski dom« in ima svoj sedež v Mariboru.

II. Namen društva in delokrog.

§ 2.

Društvo ima namen omogočiti sinovom in hčeram učiteljskih rodbin študij na zavodih v Mariboru s tem, da jim nudi primerno stanova-nje, in hrano po nižjih cenah, skrbi za njihovo nadzorstvo izven šolskega časa, jim nudi pomoč pri študiju ter gleda za njih nadaljno smotreno vzgojo. V ta namen si vzame društvo v najem, kupi ali sežida lasten dom.

§ 3.

Delokrog društva obsega vse kraje, ki gra-vitirajo v Maribor in pripadajo mariborski obla-sti. Pri sprejemu dijakov in dijakinj v oskrbo v »Učiteljskem domu« pridejo v prvi vrsti v pošte-v učiteljski otroci iz tega delokroga. V drugi vrsti še pridejo v pošte-v učiteljski otroci iz ostalih delov Slovenije, oziroma kraljevine Srbov, Hr-vatov in Slovencev. Ako pa dopušča prostor in razmere, se lahko sprejmejo tudi otroci sorodni-kov učiteljstva iz dotičnih krajev. Le v slučaju, da ne reflektira dovolj otrok učiteljstva in njihovega sorodstva na vsprejem, se morejo spre-jeti tudi sinovi in hčere neučiteljev v oskrbo v »Učiteljskem domu«.

III. Sredstva v dosegu namena.

§ 4.

- Redna članarina društvenikov.
- Prispevki ustanovnikov, dobrotnikov, pod-pornikov in vollla.
- Lastni dom.
- Izdajanje in zalaganje knjig, slik in drugih publikacij.
- Prirejanje sestankov, zborovanj, predavanj, javnih nastopov, cvetličnih dnevo, veselje in koncertov.

IV. Članstvo tvorijo:

§ 5.

- Ustanovniki,
- dobrotniki,
- redni člani,
- podporniki.

Ustanovnik postane lahko vsaka fizična ali pa juridična oseba, ki plača za društven namen enkrat za vselej, ali pa v obrokih tekom enega leta 1000 dinarjev.

Dobrotniki so tiste fizične osebe ali pa ju-ridične osebe, ki plačajo za društveni namen enkrat ali pa tekom enega leta v obrokih 200 dinarjev.

Redni člani so pa le aktivne in upokojene učne osebe obojega spola, javnih učnih zavodov v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki plačajo vsako leto v društveni namen članarino, katero določi občni zbor.

V. Pravice in dolžnosti rednih članov.

§ 6.

Vsak redni član ima aktivno in pasivno vo-lilno pravico ter se sme udeleževati vseh dru-štvenih zborovanj, pridedilev in občnih zborov, ter pri njih aktivno sodelovati.

§ 7.

- Vsak redni član je dolžan redno plačevati letno članarino, kakor je določil občni zbor. Kdor ni kljub pismenemu opominu plačal dve leti zaporedoma članarine s tem pre-neha biti član.
- Širiti med znanci in prijatelji smisel za na-men društva ter mu pridobivati na ta način novih članov in gmotnih sredstev.
- Delati z vsemi dovoljenimi pripomočki na to, da se društvo čimprej in čimbolj gmot-no opomore in more nuditi tem več ko-risti.

VI. Uprava društva.

§ 8.

Društvo upravljaajo:

- upravni odbor,
- nadzorstveni odbor,
- občni zbor.

§ 9.

Upravni odbor obstoja iz načelnika, njego-vega namestnika in še 7 članov, katere voli ob-čni zbor. Načelnik in 4 člani upravnega odbora morajo biti iz Maribora, oziroma okolice. Upravni odbor izvoli iz svoje srede tajnika, blagajnika in njiju namestnika. Ostali so odborniki. Vodstvo upravnega odbora tvorijo načelnik, tajnik in bla-gajnik, oziroma njih namestniki. Delokrog vod-stva je posvetovati se o tekočih društvenih za-devah in vršiti pripravo za seje upravnega od-bora. Načelnik sklicuje vodstvene in odborove seje po potrebi, najmanj pa vsako četrletje ali pa, če to zahtevajo vsaj trije člani odbora.

Opravična doba upravnega odbora traja redno eno leto, oziroma do prihodnjega občnega zbora. Upravni odbor je sklepčen, ako je navzo-čih vsaj pet članov. Sklepa pa z nadpolovično večino. Pri enakem številu glasov odloča na-čelnik.

§ 10.

Nadzorstveni svet obstoji iz petih članov. Voli jih občni zbor. Izmed teh morajo biti vsaj, trije iz Maribora ali okolice. Člani načelstva ne morejo biti voljeni v nadzorstvo. Nadzorstvo voli izmed sebe predsednika, namestnika in zapisni-karja. Nadzorstvo nadzoruje upravo društvene imovine in poslovanje upravnega odbora ter gleda, da je to poslovanje v skladu z društveni-mi pravili in sklepi občnega zbora. Pregleduje — kadar hoče in nenapovedano — najmanj, pa dva-krat na leto vse društvene listine, knjige ter bla-gajno ter lahko zahteva pojasnil. Pregleda vsa-koletni računski zaključek in o njem poroča na občnem zboru. O vsem svojem poslovanju vodi zapisnik.

Nadzorstvene seje sklicuje predsednik nad-zorstva. Vsako leto pa se morata vršiti vsaj 2 seji. Kakor upravni odbor, tako je tudi nadzor-stveni odbor sklepčen, ako je navzoča nadpolo-vica članov. Sklepa istotako z nadpolovično ve-čino glasov. Pri enakem številu glasov odloča predsednik.

VII. Poslovanje upravnega odbora.

§ 11.

- Načelnik sklicuje in vodi odborove seje, občne zore ter zastopa društvo na zunaj. On podpisuje s tajnikom vse spise, ki se tičejo uprave, zapisnike, hrani društveni pečat in je odgovoren za sklepe upravnega odbora.
- Tajnik oskrbuje vse pisarniške posle, spi-suje in podpisuje zapisnike in vodi pravilni zapisnik ter sestavlja in podaja poročila o društvenem delovanju. S predsednikom pod-pisuje vse pravno veljavne listine in spise.
- Blagajnik vodi vse knjige in račune glede imovine in gotovine društva. Sprejema in izdaja denar, ter z načelnikom podpisuje vse spise, ki zadevajo denarno poslovanje. Red-ne izdatke, krije blagajnik sam iz društve-nega premoženja, določijo pa se imenoma v seji upravnega odbora. Izredne izdatke pa krije le v sporazumu z vodstvom, odnosno načelnikom. Sestavlja vsako leto društven račun, oziroma proračun ter o njem poroča občnemu zboru. Ako je kdo izmed društve-nih funkcionarjev zadržan, ga nadomešča njegov namestnik z vsemi pravicami in dolžnostmi.

VIII. Skupne seje načelstva in nadzorstva.

§ 12.

Skupne seje upravnega odbora in nadzorstva se vršijo po potrebi. Najmanj pa se mora vršiti letno vsaj ena taka seja. Te seje sklicuje načelnik upravnega odbora sporazumno z drugimi člani vodstva, oziroma vsled sklepa upravnega odbora. Sklicati jih mora pa tudi tedaj, če to zahteva nadzorstvo vsled sklepa lastne seje ter sporoči predmet, o katerem se naj razpravlja.

Skupne seje so sklepne, če je navzoča nadpolovica članov. Predseduje jim načelnik upravnega odbora. Ako pa je ta zadržan, predsednik nadzorstva. Sklepa pa se z nadpolovičnim številom glasov. Odloča pri enakem številu glasov predsednik.

§ 13.

V skupnih sejah se obravnava gmotno stanje društva in ukrepi, katere je podvzeti, da se društveno premoženje zadatno pomnoži, nadalje nastavlja uradništvo, oziroma drugo uslužbenstvo ter ga tudi odstavlja. Pred vsem pa sklepa, kako se hrani društveno premoženje ter obravnava vse one ukrepe, kateri zamorejo društvo obremeniti ali pa razbremeniti v znesku nad 5000 Din. Sklepi glede nakupa ali prodaje društvenega imetja, ki presega vsoto 5000 Din se morejo izvršiti le v skupnih sejah, katerim se lahko pritegnejo strokovnjaki in mora biti navzočih vsaj $\frac{2}{3}$ odbornikov in sklepajo s $\frac{3}{4}$ večino. Sklepi se zapisujejo v zapisnik upravnega odbora in jih podpisujejo vsi navzoči, tudi strokovnjaki, ki dajo svoje mnenje na zapisnik.

IX. Občni zbor.

§ 14.

Občni zbor se sklicuje redno v prvih 6 mesecih vsakega leta. Sklicuje ga načelnik po sklepu odbora. Dnevni red se priobči vsaj 14 dni preje v stanovskih glasilih. Po potrebi tudi v dnevnem časopisu. Lahko pa se razun tega obvesti članstvo tudi pismeno.

§ 15.

Dnevni red občnega zbora obsega poročilo funkcionarjev upravnega odbora in nadzorstva, volitev, določitev članarine, eventuelne spremembe pravil in slučajnosti. Občni zbor je sklepčen, če je navzoča $\frac{1}{4}$ vseh rednih članov. Ako ni ob določeni uri sklepčnosti, sme sklepati za 1 uro pri vsakem številu navzočih. Odloča nadpolovična večina glasov.

§ 16.

Voli se na občnem zboru načelnika in njegovga namestnika upravnega odbora posebej. Druge člane upravnega odbora, kakor tudi vse člane nadzorstva se voli z listki, le ako ni nikakega ugovora, se zamorejo voliti s vzklikom. Vsa mesta v upravnem in nadzorstvenem odboru so principijelno častna in brezplačna. Vendar pa ima občni zbor pravico, da določi posameznikom po nasvetu nadzorstva pismene nagrade oziroma odškodnine.

§ 17.

Izredni občni zbor se skliče, če to zahteva upravni odbor, ali pa nadzorstvo, ali pa vsaj $\frac{1}{4}$ članov. Slednji morajo določiti vsaj 1 mesec preje predmet, o katerem se naj razpravlja ter ga sporočiti vodstvu.

Glede sklepčnosti izrednega občnega zbora in njegovega sklepanja veljajo ista določila, kakor za reden občni zbor.

X. Druge določbe.

§ 18.

Društvo ima pravico, da si izvoli na občnem zboru še razne odseke, kakor gospodarski, propagandni, veselični itd. po potrebi. Predsedniki teh odsekov, ali pa njihovi namestniki imajo pravico prisostvovati sejam upravnega odbora, in imajo tudi pravico do glasovanja, kadar se tiče zadeve, ki spada v njihovo področje.

§ 19.

Za vse drugo poslovanje, kolikor ni določeno v pravilih, si lahko društvo sestavi svoj pravilnik ali poslovni red, kateri pa stopi še le tedaj v veljavo, kadar ga odobri občni zbor.

§ 20.

Društvo se razide, ako je navzočih na tozadnem izrednem občnem zboru, ki je bil sklican, kakor to določa § 14 za redni občni zbor, vsaj $\frac{2}{3}$ vseh članov in glasuje od teh najmanj $\frac{2}{3}$. Za ali proti razpustu društva glasujejo lahko tudi tisti redni člani, ki so iz kakega važnega vzroka zadržani udeležiti se osebno. Ti glasujejo pismeno. Vendar morajo biti njihove glasovnice potrjene po njihovem šol. vodstvu in priti 2 dni pred vršnim se izrednem občnem zboru v roke upravnega odbora. Upravni odbor potrdi veljavnost teh glasovnic. Ako se mu pa vzrok osebne neudeležbe ne zdi dovolj tehten, jih lahko tudi razveljavi. Vendar pa mora na občnem zboru navesti število razveljavljenih glasovnic in vsaj glavne vzroke.

§ 21.

Ako društvo preneha iz kateregakoli vzroka, pripade vse društveno premoženje v upravo Učiteljskemu društvu v Mariboru. To društvo upravlja premoženje tako dolgo, da se v Mariboru osnuje društvo v približno istem delokrogu in z istimi cilji.

Razsodišče.

§ 22.

Spore v društvenih zadevah med člani razsoja posebno razsodišče. V razsodišče voli vsaka stranka po dva zastopnika. Ti štirje si izvolijo izmed članstva predsednika, ki vodi preiskavo in odločuje ob enem številu glasov.

Proti soglasnim sklepom razsodišča ni priziva. Sicer pa je dopusten priziv na društven občni zbor.

Ta pravila je odobrila Pokrajinska uprava za Slovenijo, oddelek za notranje zadeve v Ljubljani, dne 12. junija 1922., št. 21.695 in jih je sprejel ustanovni občni zbor v Mariboru dne 16. julija 1922.

Pripomba: Za sedaj se pravila »Učiteljskega doma« ne nameravajo izdajati še v posebnem natisu radi prevelikih stroškov. V interesu tovarišev (ic) samih je, zlasti onih iz mariborske oblasti, da si ta pravila hranijo.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjenišva UJU v Ljubljani.

II. pokraj. skupščina UJU na Bledu.

Izkaznice za železnico smo razposlali vsem predsednikom okrajnih društev, ki naj jih dostavijo svojim članom in članicam, ki se udeležijo skupščine. Za južno progo velja 50% popust za II. ali III. razred kot smo poročali že v zadnji številki Tovariša. Izkaznice je izpolniti kot smo že zadnjič navedli. — Za državno progo še vedno ni rešitve na našo vlogo, ki smo jo naslovili na pristojno zagrebško žel. ravnateljstvo že 1. avgusta. Obrnili smo se nato brzojavno in tudi s ponovno vlogo na ministrstvo saobračaja. Ako pride pravočasna in ugodna rešitev, bodo veljale tudi za državno progo iste izkaznice. Za eventualni popust na državni progi izve vsakdo na postaji.

Odseki in širji sosvet zborujejo kot smo objavili v dnevnem redu soboto 2. sept. skupščina se pa vrši nedeljo 3. sept. točno ob 10. uri dopoldan. Ako bo čas pripuščal, bo poročal na skupščini tudi tov. Anton Šeme: »O ustanovitvi učiteljskega ferialnega Saveza.«

Udeležite se skupščine v čim največjem številu! — Iz Beograda nam poročajo, da se udeležijo naše pokrajinske skupščine na Bledu kot zastopniki glavnega odbora UJU tovariši Jovo P. Jovanović, Vlada K. Petrović in Mihajlo Stanojević iz Beograda.

Vsi oni, ki se udeležijo 2. pokr. skupščine na Bledu, naj v smeri Ljubljana—Jesenice izstopijo v Lescah, od koder imajo do Bleda sprehod peš 50 minut. Ta dva dneva bode vozil Lesce—Bled in nasprotno »Avtobus« prometne družbe, učiteljstvo s popustom 50% t. j. 5 Din za osebo na eno stran. Kdor bi pri prvi vožnji z avtobusom ne dobil prostora, naj se pri spremljevalcu voza javi in avtobus se bode v teku 15 min. vrnil v Lesce po prijavljene. Svetujem vsem, naj se poslužujejo izvožčkov le v slučaju, da hočejo voziti za isto ceno kakor avtobus. Sicer pa izprehod Lesce—Bled ne bode nikomur škodil. Kdor se pelje do postaje Bled (čez Jesenice) mora hoditi do Zdraviliškega doma peš 30 min. Na tej postaji ne bode izvožčkov. V avtobusu se mora vsak udeleženec legitimirati, sicer plača celo vožnjo 10 Din.

V blejskem domu se bodo dobile tudi izkaznice za prosto vožnjo po jezeru in prosto kopelj. V soboto popoldne si udeleženci ogledajo blejsko tovarno vezenin. — Baebler.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Brez posebnega obvestila.

Naš nepozabni, edini dragi sinček

Boris

je danes po kratki in mučni bolezni zatisnil za vedno svoje trudne oči.

Sv. Vid pri Ptuj 24. avg. 1922.

Žalujoča rodbina ROZBAUD.

Račun poverjenišva UJU Ljubljana za l. 1921.

Prejemki.

Denarni promet.

Izdatki.

	K	v		K	v
1. Račun blagajne	16565	—	1. Račun tiskarne	277776	20
2. Račun članarine	505424	23	2. Račun nagrad	22474	51
3. Račun inseratov	30000	—	3. Račun potnine	10907	40
4. Račun prehodnih vplačil	8062	—	4. Račun poštnine	18117	53
5. Račun hranilnih dvigov	8678	57	5. Račun tiskovin	401	—
6. Račun daril	10000	—	6. Račun udnine	50800	—
			7. Račun prehodnih izplačil	15955	81
			8. Račun knjigoveza	630	—
			9. Račun naslovov	4820	—
			10. Račun posojil	21000	—
			11. Račun blagajne	155847	35
	578729	80		578729	80

Aktiva.

Bilanca za dne 31. decembra 1921.

Pasiva.

				K	v	K	v
1.	Račun blagajne 31. dec. 1921				155847	35	
2.	Račun hranilnih vlog:						
	Hran. in pos. Učit. konvikta	41	20				
	Kmetška posojilnica . .	2610	—				
	Poštna hranilnica — Dunaj	1509	54				
	Temelj. vloga poš. hranil.	400	—				
	7 % državno inv. posojilo	20000	—				
	20 % odbitek	968	—				
	Rezervni fond	852	52	26381	26		
3.	Račun deležev:						
	Hran. in pos. Učit. konvikta	50	—				
	Tvornica učil	400	—				
	Učit. tiskarna	100	—				
	Učit. zdrav. dom	5000	—	5550	—		
4.	Račun knjižnih terjatev			79215	—		
5.	Račun posojil			3000	—		
6.	Račun inventarja			61	20		
				270054	81		

L. Jelenc,
l. r.

F. Luznar,
blagajnik l. r.

Račune pregledal in v redu našel dne 28. avgusta 1922.

Z. Kovač.

Proračun UJU poverjenišva Ljubljana za upravno leto 1923.

	Din	p		Din	p
1. Učiteljski tovariš:					
a) Tisk lista	101587	—			
b) Nagrada uredniku	1000	—			
c) Poština	4500	—			
d) Naslovi	2000	—		109087	—
2. Popotnik:					
a) Tisk lista	33398	—			
b) Nagrada uredniku	450	—			
c) Poština	1000	—			
d) Naslovi	750	—			
e) Nagrada sotrudnikom	3500	—		39098	—
3. Odškodnina „Zvonček“				5000	—
4. Uprava listov (Tovariš, Popotnik, Zvonček)				6000	—
5. Poverjenišvo:					
a) Nagrada poverjeniku	1500	—			
b) „strok. tajniku“	1000	—			
c) „blagajniku“	1000	—			
d) Potnine k sejam in skupščinam	6000	—			
e) Poština in tiskovine	1500	—		11000	—
6. Članarina centr. v Beograd				15000	—
				185185	—
Dohodki 2400 članov á 80 Din	192000	—			
Stroški	185185	—			
				6815	—

V Ljubljani, dne 28. avgusta 1922.

UČITELJSKA TISKARNA
LJUBLJANA

je najmoderneje urejena in izvršuje vsa tiskarska dela od najpriprostejšega do najmodernejšega.

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. — Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. — Brošure in knjige v malih in tudi največjih nakladah. — Časopise, revije in mladinske liste.

Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov.

LASTNA TVORNICA ŠOLSKIH ZVEZKOV.

Šolski zvezki za osnovne in srednje šole. Risanke, dnevniki in beležnice.

NOVO! Zvezki za okroglo pisavo št. 1, 2, 3. NOVO!

UČITELJSKA KNJIGARNA

prodaja slovenske znanstvene, strokovne, leposlovne, pripovedne in mladinske knjige; dalje knjige za osnovne šole, srednje in obrtne šole; zaloga vsakovrstnega papirja, pisalnih, risalnih in šolskih potrebščin in učil; razglednice, umetne in pokrajinske v veliki izbiri.

Oglejte si naš razstavni prostor na ljubljanskem velesejmu, paviljon „E“, števil. 3!